

СТ А Н О В И Щ Е

От: *професор д.с.н. Янцислав Янакиев;*
Институт по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“;
Научна специалност „Социология“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността) в УНСС.*

Автор на дисертационния труд: **Александър Руменов Йолов**
Тема на дисертационния труд: **„Изследване влиянието на социално-икономическите фактори върху политическата радикализация в държави в Европейския съюз“**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 795/21.03.2024 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът Александър Йолов се е обучавал по докторска програма към катедра „*Национална и регионална и сигурност*“ на факултет „*Икономика на инфраструктурата*“ на УНСС по научна специалност „*Икономика и управление*“ (*Икономика на отбраната и сигурността*) съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1212/16.05.2017 г. Обучението е осъществено в *редовна* форма през периода 28.03.2017-28.03.2023 г. Със заповед на ректора на УНСС № 855/26.03.2024 г. Александър Йолов е отчислен с право на защита до 28.03.2026 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представената за рецензия дисертация е с обем 137 страници текст, библиография и две приложения. Използвани са общо 76 литературни източника на български и английски език.

Дисертацията е структурирана в увод, три глави и заключителна част, съдържаща изводи и препоръки. Първа и втора глави завършват с изводи от направените анализи.

Трудът е посветен на *актуален и значим научноизследователски проблем*, а именно „липсата на стандартизиран подход за идентифициране и количествено измерване на промяната на нивата на политическа радикализация“ (стр. 8). Освен това дисертацията има важно практическо приложение с формулираните от автора изводи и препоръки за вземането на информирани управленски решения.

Анализът на библиографията, използвана при разработването на дисертацията, показва, че *авторът добре познава съвременното състояние на изследвания научен проблем*.

Обект на изследването е „политическата радикализация в обществото“.

Предмет на изследване в дисертационния труд са „социално-икономическите фактори, които водят до политическа радикализация“ (стр. 8).

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Научните приноси в дисертационния труд са свързани с обогатяване на съществуващите знания в областта на факторите на макро равнище които биха могли да доведат до радикализация в съвременните европейски общества.

Освен това дисертацията има важен научно-приложен принос като формулира предложения и препоръки за усъвършенстване дейността на държавната администрация и съответните служби от сектора за сигурност при противодействие на радикализацията.

Научноизследователската цел, която си поставя авторът е „да идентифицира и да тества изследователски модел, който отразява и измерва връзките между въздействащите социално-икономически фактори и нивата на политическа радикализация в държави от Европейския съюз (ЕС). (стр. 9).

Макар, че не е експлицитно формулирана, дисертацията има и приложна цел, чието реализиране дава основание на автора да формулира изводи и препоръки за противодействие на радикализацията в България.

Целта на дисертацията е конкретизирана в пет *научни и научно-приложни задачи*, които са изпълнени в пълен обем.

Авторът формулира добре тезата, която защитава, а именно, че „общностите, които са поставени в условия на икономическо изключване и безработица са по-склонни към радикализация“. Според него „Съществуват обективни социално-икономически фактори, които способстват за маргинализацията на тези хора, тяхната социална алиенация и обръщането им към насилствения екстремизъм и това е измеримо чрез съвременни научни методи.“ (стр. 8)

Резултатите от проверката на така формулираната теза са представени коректно в текста на дисертацията.

Александър Йолов е избрал подходяща методология, включително мощни методи за математико-статистически анализ и измерване на зависимости като Structural Equation Modelling, който позволява да се постигнат целите и задачите на изследването и да се провери формулираната хипотеза. За своя анализ дисертантът използва данни от „Евростат“, „Европейско социално изследване“, „Проект за местоположение и данни за въоръжени конфликти“ и „Глобална база данни за тероризма“.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертацията могат да се открият научни, научно-приложни и методологични приноси.

Теоретичните приноси в рецензията са свързани със задълбочения анализ на съществуващи подходи и модели за изследване на процеса на радикализация. На тази база авторът формулира собствена теоретична рамка и модел за изследване на политическата радикализация.

Сред приносите с научно-приложен характер бих посочил факта, че резултатите от приложението на теоретичната рамка и на модела за изследване на политическата радикализация могат да се използват от държавната администрация и сектора за сигурност в България при разработването и прилагането на политики и мерки за превенция и противодействие на политическата радикализация.

Сред приносите с методологичен характер ще посоча прецизното операционализиране на модела за изследване на политическата радикализация чрез 12 наблюдаеми и 4 латентни променливи, както и прецизното приложение на метода на Моделиране със структурни уравнения (Structural Equation Modelling) за измерване на връзки и зависимости между латентните и наблюдаемите променливи и за проверка на формулираните хипотези.

Приемам самооценката на приносите направена от автора, и смятам, че те са негово лично дело.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Александър Йолов е представил пет публикации по темата на дисертацията на български език в издания на УНСС и НБУ, които са от периода 2017-2020 г. Те са допринесли за повишаване осведомеността на експертната общност по отношение на идеите и практическите действия за противодействие на финансирането на тероризма и на политическата радикализация.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията и дава пълна представа за постигнатите научни и научно-приложни резултати.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към представения за рецензиране дисертационен труд нямам съдържателни критични бележки. Единствената ми бележка е по отношение на заключителна част. На практика заключение липсва. То е заменено от изводи и препоръки, като се създава впечатление за незавършеност на труда.

8. Заключение

Предложеният за рецензиране дисертационен труд на Александър Йолов *съдържа научни и приложни резултати*, които отговарят на изискванията на Закона за Висшето образование, Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и съответния Правилник на УНСС.

Представеният за рецензия дисертационен труд показва, че докторантът притежава необходимите теоретични знания и професионални умения и демонстрира възможност за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Като имам предвид всичко посочено до тук, давам своята положителна оценка за рецензирания дисертационен труд и предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Александър Руменов Йолов образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8 “Икономика” по докторска програма „Икономика и управление“ (Икономика на отбраната и сигурността).

08.05.2024, София

Подпис: